

A beszerzés logisztikája

A beszerzés feladatai

Feladata: termelés igényének megfelelő „készletbe helyezze” a felhasználandó anyagokat és az ezekhez kapcsolódó információkat. (iparvállalatok bevételük 55-60%-át, élelmiszer és vegyipari cégek 70-75%-át költik inputanyagokra.)

Cél: a megfelelő minőségű anyag, megfelelő időben, megfelelő mennyiségben, megbízható forrásból, megfelelő áron való biztosítása.
(beszerzés 5M-je)

A beszerzési koordináció

Alap kérdés a termelési folyamatokról nyert megfelelő információ.

A beszerzés lehet:

centralizált: egy központi egység (felhasználók érdekei kevésbé érvényesülnek)

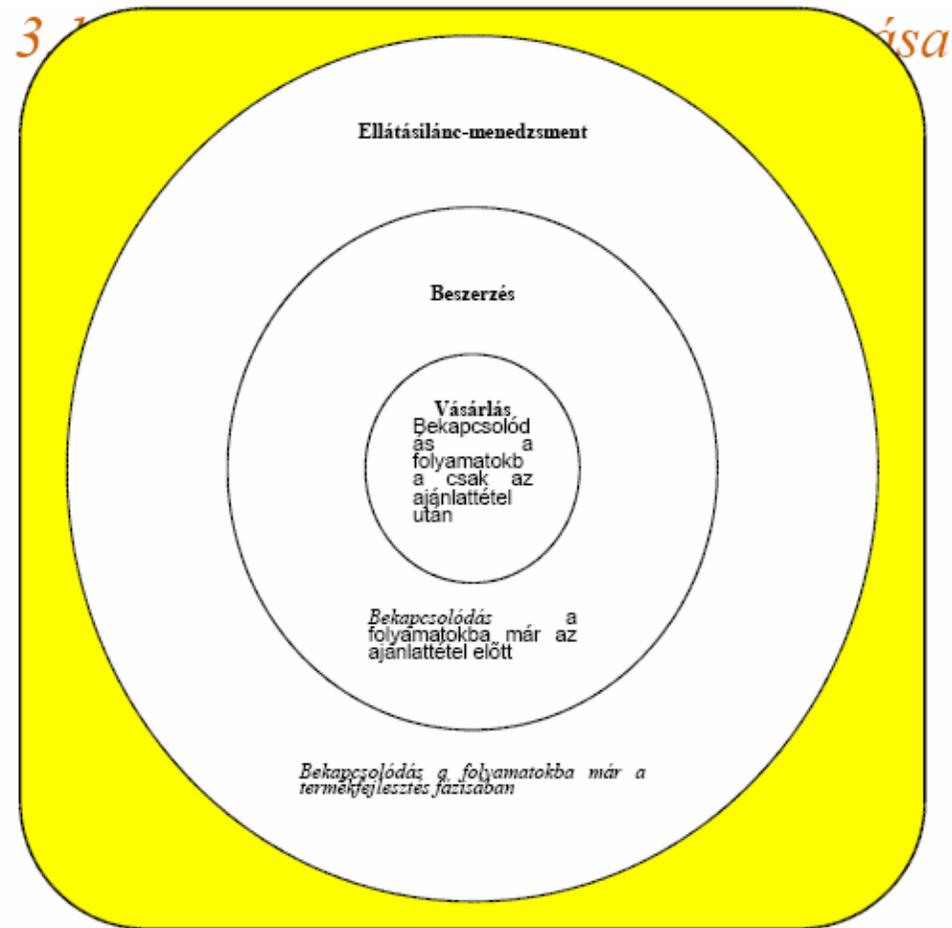
decentralizált: több egység (nagy a koordinációs igény, mennyiségi kedvezményeket nehéz érvényesíteni)

beszerzés gazda rendszerű: az egyes cikkeket a legjellemzőbb felhasználó szerzi be.

A beszerzéssel kapcsolatos célok és tennivalók

- Optimális minőség elérése (beszerzési egység aktív részvétele specifikációk meghatározásában)
- A teljes költség minimalizálása (nem feltétlenül a legalacsonyabb árat jelenti)
- A beszállító megkeresése, kiválasztása és értékelése (folyamatos)
- Alacsony készlet szint, folyamatos termékáramlás
- Kooperáció és integráció más szervezeti egységekkel

A beszerzés három felfogásban

A beszerzési piackutatás

Céljai:

- a beszerzési piacok áttekinthetőségének biztosítása,
- a beszerzési és termelési zavarok elkerülése,
- más egységek ellátása információval,
- optimális döntések lehetővé tétele,
- a technikai fejlődés folyamatos követése,
- a beszerzési források megtalálása,
- az egyes termékek helyettesíthetőségének értékelése,
- a beszerzési források értékelése.

Eszközei: kiállítások, szaklapok, tárgyalások.

3.1 táblázat. Beszállítók komplex minősítése (értékelőkulcs)/1

a1. Termékminta (műszaki igazgató)

a2. Termék minősége (minőségügyi igazgató)

27 pont: A beszállított termék kiváló, az átvételnél és a felhasználásnál gondok nem merülnek fel

20 pont: A termék az átvétel során minden esetben megfelelő, a felhasználás során apró gondok merülnek fel

10 pont: A termék az átvétel során esetenként nem megfelelő, a felhasználás során minőségi problémák merülnek fel

0 pont: A termék az átvétel során több esetben nem megfelelő, esetenként nem felhasználható

b1. Minőségbiztosítási rendszer működtetése: önértékelés-kérdéslista alapján

(minőségügyi igazgató)

b2. Minőségbiztosítási rendszer működtetése: helyszíni audit alapján

0–33 pont: A kérdéslista alapján elért pontszám tizedrésze (elérhető max. pontszám 332 pont)

c. Ár (vezérigazgató gazdasági helyettese)

20 pont: Árai tartósak (évente max. egy alkalommal árendezés), konkurenciához viszonyítva árai mérsékeltek

15 pont: Árai tartósak (évente max. egy alkalommal árendezés), konkurenciához viszonyítva árai átlagosak

5 pont: Árai nem tartósak (évente több alkalommal emel árat), a konkurenciához viszonyítva árai átlagosak

0 pont: Árai bizonytalan idejűek, a konkurenciához viszonyítva árai átlagosnál magasabbak

3.1 táblázat. Beszállítók komplex minősítése (értékelőkulcs)/2

d. Szállítás megbízhatóság (logisztikai igazgató/termelési osztályvezető)

20 pont: A szállítási határidőt, a rendelt mennyiséget pontosan betartja, igényekhez rugalmasan alkalmazkodik

15 pont: A szállítási határidőt, a rendelt mennyiséget pontosan betartja

5 pont: A szállítási határidő módosításokat gyakran kéri, a mennyiségi elvárásokat esetenként nem tudja teljesíteni

0 pont: A szállítás határideje, mennyisége rendszeresen megbízhatatlan

--

e. Partnerkapcsolat (logisztikai igazgató/termelési osztályvezető)

10 pont: Az együttműködés zökkenőmentes, a felmerülő igényekre gyorsan, rugalmasan reagálnak

7 pont: A kapcsolat kiegyensúlyozott, zökkenőmentes, felmerülő igényeket igyekeznek kielégíteni

3 pont: A kapcsolat alkalmankénti, az igények kielégítése bürokratikus, lassú

0 pont: A munkakapcsolatkor gyakori a probléma, nézeteltérés, igényeik kielégítése problematikus

BESZÁLLÍTÓI MINŐSÍTÉSI KATEGÓRIÁK

A. Kiváló szállító	91-120 pont
B. Megfelelő szállító	75-90 pont
C. Korlátozással megfelelő szállító	60-74 pont
D. Nem kívánatos szállító	60 pont alatt

A kapcsolattartás alap modelljei

- **Tranzakció orientált modell:** legalacsonyabb árat helyezi előtérbe, gyakori a beszállító váltás.
- **Kapcsolatorientált modell:** kiválasztás tárgyalás sorozatok alapján, üzleti partnernek tekintik egymást, közös probléma megoldás, rugalmas szerződések, információ csere.
- **Stratégiai:** kölcsönösen előnyös hosszabb távra szóló együtt működés.

A termékjellege meghatározza a kapcsolat milyenségét.

A Kraljic mátrix két szempont alapján csoportosítja a terméket:

- stratégiai termék (elengedhetetlenek a termelés szempontjából, beszerzésük problémás) –stratégiai kapcsolat
- szűk keresztmetszetű termékek (nélkülözhetetlen, de csak néha problémás a beszerzésük) -kapcsolatorientált beszerzési kapcsolat
- befolyásolható termékek (fontosak, de nincs hiány belőle az input piacon) - adott szituáció dönt a kapcsolat modell választásról
- rutintermékek (nem lényegesek és könnyen beszerezhetőek) – tranzakció-orientált modell a legjobb ár dominál.

Proaktív beszerzés

Lényege, hogy nem a szállító által kínált termékek alapján határozza meg az anyagszükségletet, hanem a vállalati célokból vezeti le. Közösén fejlesztik ki a legjobban meg felelő terméket.

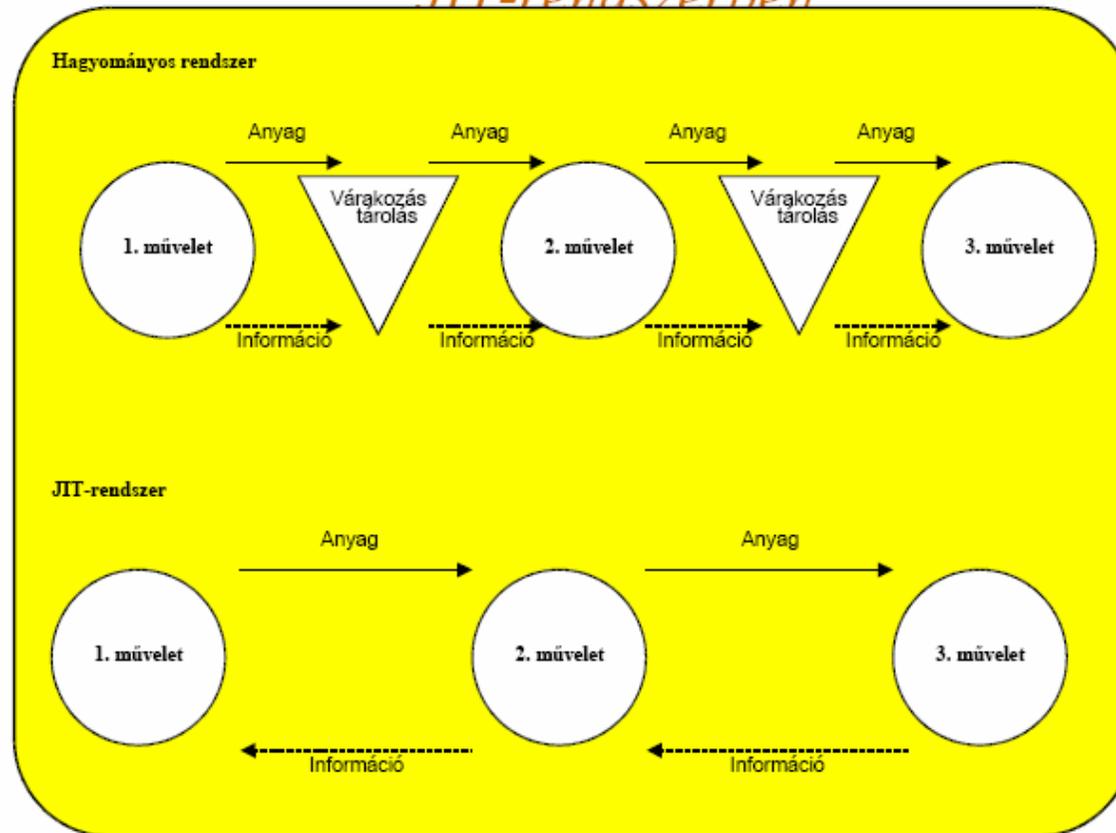
Az ellátás korszerű megoldásai

A meg növekedett vevői igények miatt a vállalatok új korszerű technológiákat alkalmaznak melyek jelentősen hatnak a beszerzésre is.

Ilyenek:

- JIT ,
- KANBAN ,
- MRP ,
- CROSS- DOCKING rendszerek.

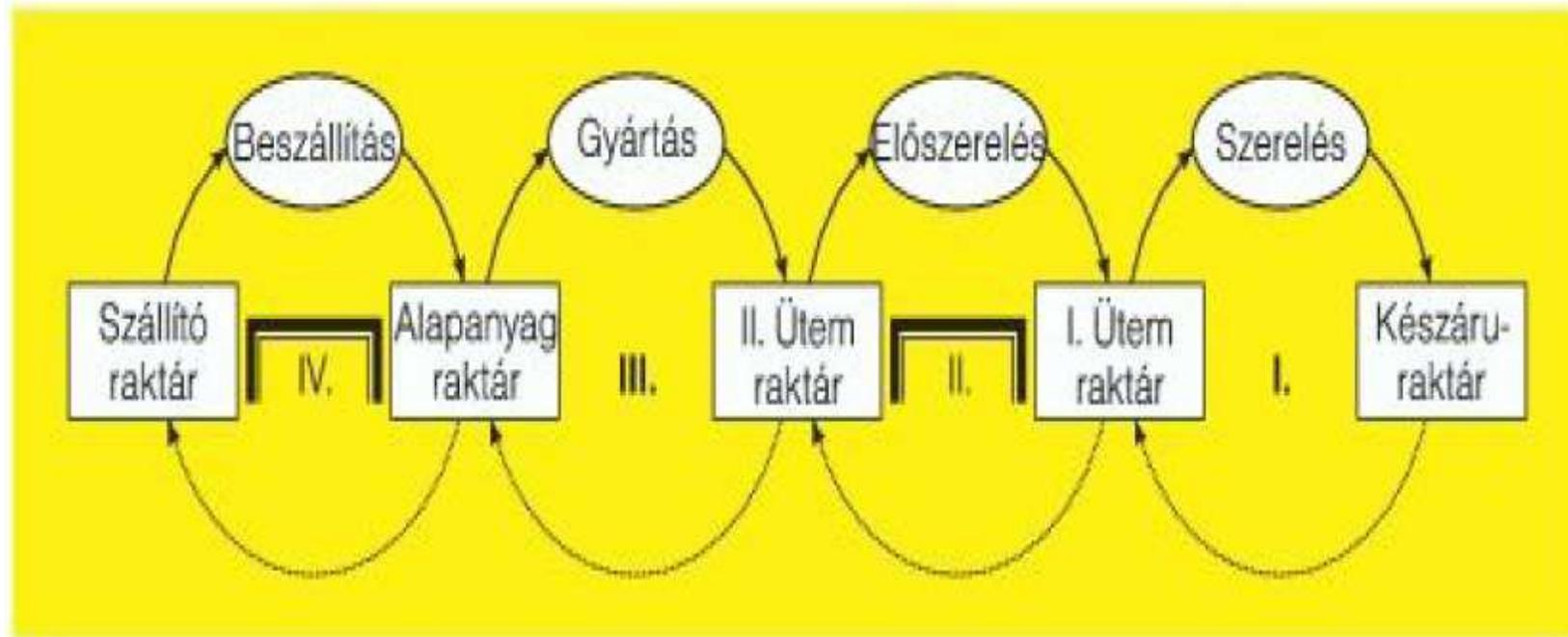
3.7 ábra. Anyag- és információáramlás a hagyományos és a JIT-rendszerben

JIT (just in time) elv: egy meghatározott alapanyag, alkatrész, termék, megfelelő mennyiségben, megfelelő időben, megfelelő helyre

Jellemzője: készletek minimalizálása

3.9 ábra. A kanban – rendszer szabályzókörei és információáramlása

A rendszer lényege: az ellátást a felhasználás helyéről érkező információkkal segíti.

Működési szabályok:

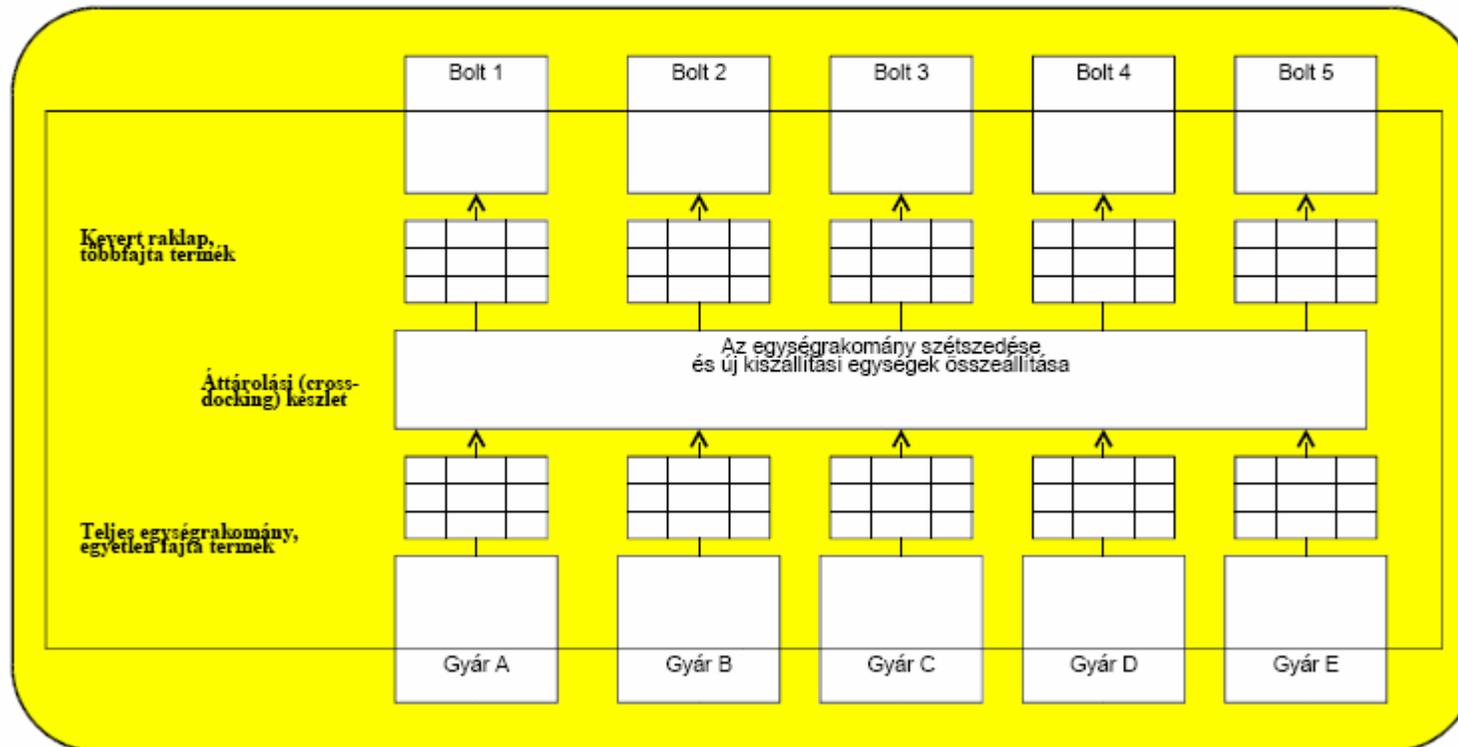
- A felhasználó ne igényeljen a szükségesnél több anyagot,
- a forrás ne állítson elő több anyagot mint amennyire igény van,
- csak megfelelő minőségű anyag legyen a rendszerben,
- gyártásirányítónak egyenletesen kell leterhelnie az egyes gyártásterületeket.

MRP- rendszer

Az első számítógépes kereskedelmi szempontból fontos erőforrás-tervező rendszer.

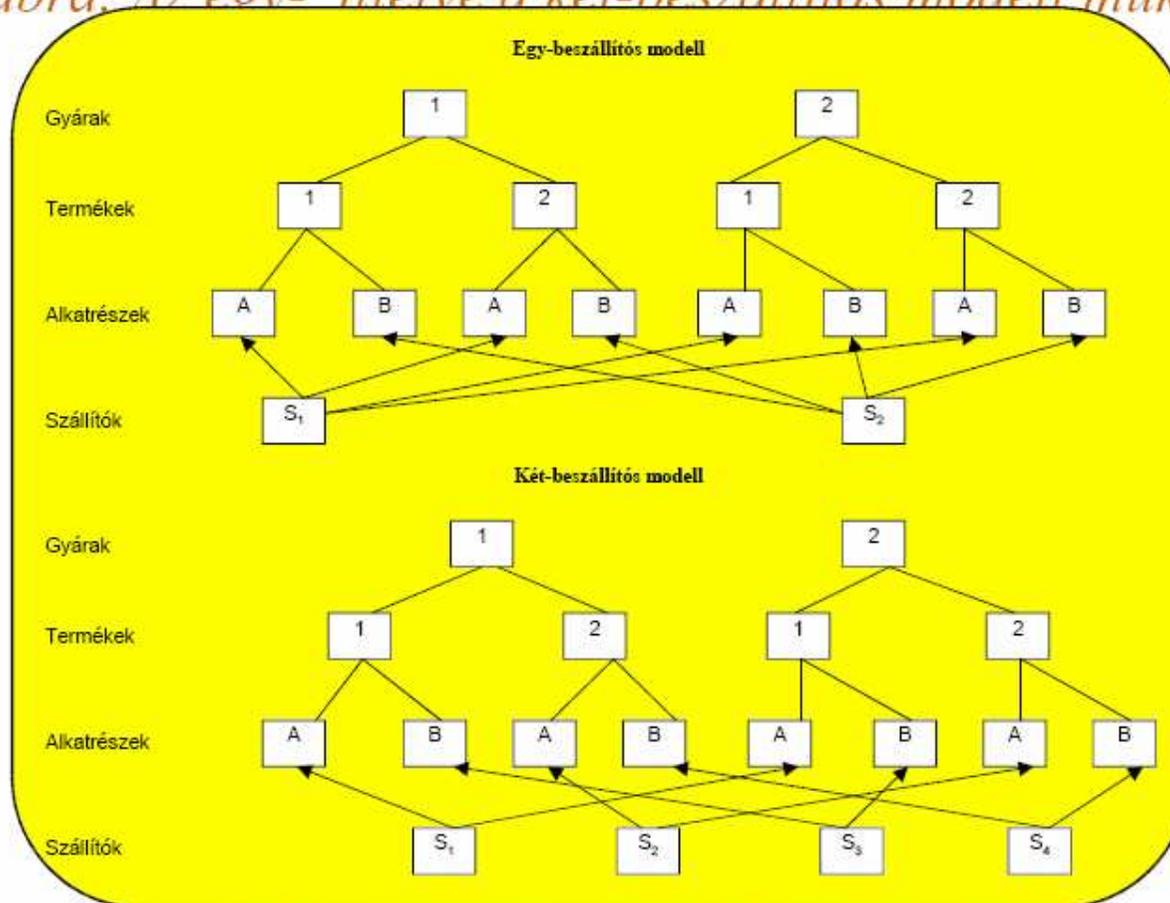
Általános adat bázisra épül mely fontosabb elemei : kiindulási anyagok listája, gyártási ütem terv, raktárkészletek, megrendelések.

3.10 ábra. A Cross – Docking működési elve

Elv: Az árut nem raktározza , ha nem azonnal előkészíti kiszállításra és szétküldi.

3.2 ábra. Az egy- illetve a két-beszállítós modell működése

Beszerezés a vállalatok rendszerében

- ***Tervezés:***
- ***Ez egy folyamat, amit alakít a vállalkozás alapvető célja, a külső - belső környezet, a vállalkozás stratégiája és különböző részstratégiák (értékesítési terv-- termelési vezérprogram □ anyagszükséglet tervezése □ kapacitás szükséglet tervezése. Szükség lehet visszacsatolásra a termelési programokhoz. Szükséges kapacitások biztosítása □ anyagrendelések □ termelés folyamata □ fizikai elosztás. Állandó visszacsatolás szükséges!***

- **Termelés tervezése:**
- A termelés bizonyos ciklusokban folyik
- Lehet-havi
 - -heti
 - -napi
- A termelési db számokat ezekre az időintervallumokra kell meghatározni.

- **Termelési programok elkészítése:**
- Ez jelenti a termelési terv(havi,heti,napi) típus specifikus programmal való kitöltését.
- A különböző típusú termékeket össze kell vonni és a megfelelő gépi kapacitásokra terhelni.
- **Lépései:**
- Kapacitás meghatározása
- Termelési terv lebontása gépekre
- Programok elkészítése
- Programok kiosztása

Anyagbeszerzés

- **Anyagok:** olyan vásárolt készletek, amelyeket termék előállításához vagy szolgáltatások nyújtásához szereztek be, amelyek az újratermelési folyamatban rendszerint egyszer vesznek részt és ennek során eredeti megjelenési formájukat általában elvesztik, tehát a vállalkozási tevékenységet nem tartósan szolgálják.
- Csoportosítása:
- Alapanyagok: azon nyersanyagok és termékek, amelyek feldolgozása az adott gyártási folyamat legfontosabb célja, a főtermék fő alkotórészévé válik.

- Segédanyagok: a gyártáshoz kisebb mennyiségben felhasznált anyagok. Javítják a gyártmány minőségét.
- Üzem és fűtőanyagok: elektromos vagy hőenergia előállítását szolgálják.
- Tartalékalkatrészek: a termelő berendezések alkatrészpótlására.
- Egyéb anyagi eszközök: egy évnél rövidebb ideig szolgálják a vállalkozás tevékenységét. (védőruhák)

Anyagrendelés

- **Anyagigény:**
- **Technológiai anyagnormák szerint**
- Anyagszükséglet meghatározása
- Készlet szükséglet összevetése
- Szállítási ciklusidők rögzítése
- Biztonsági készlet meghatározása
- **Anyagrendelés**

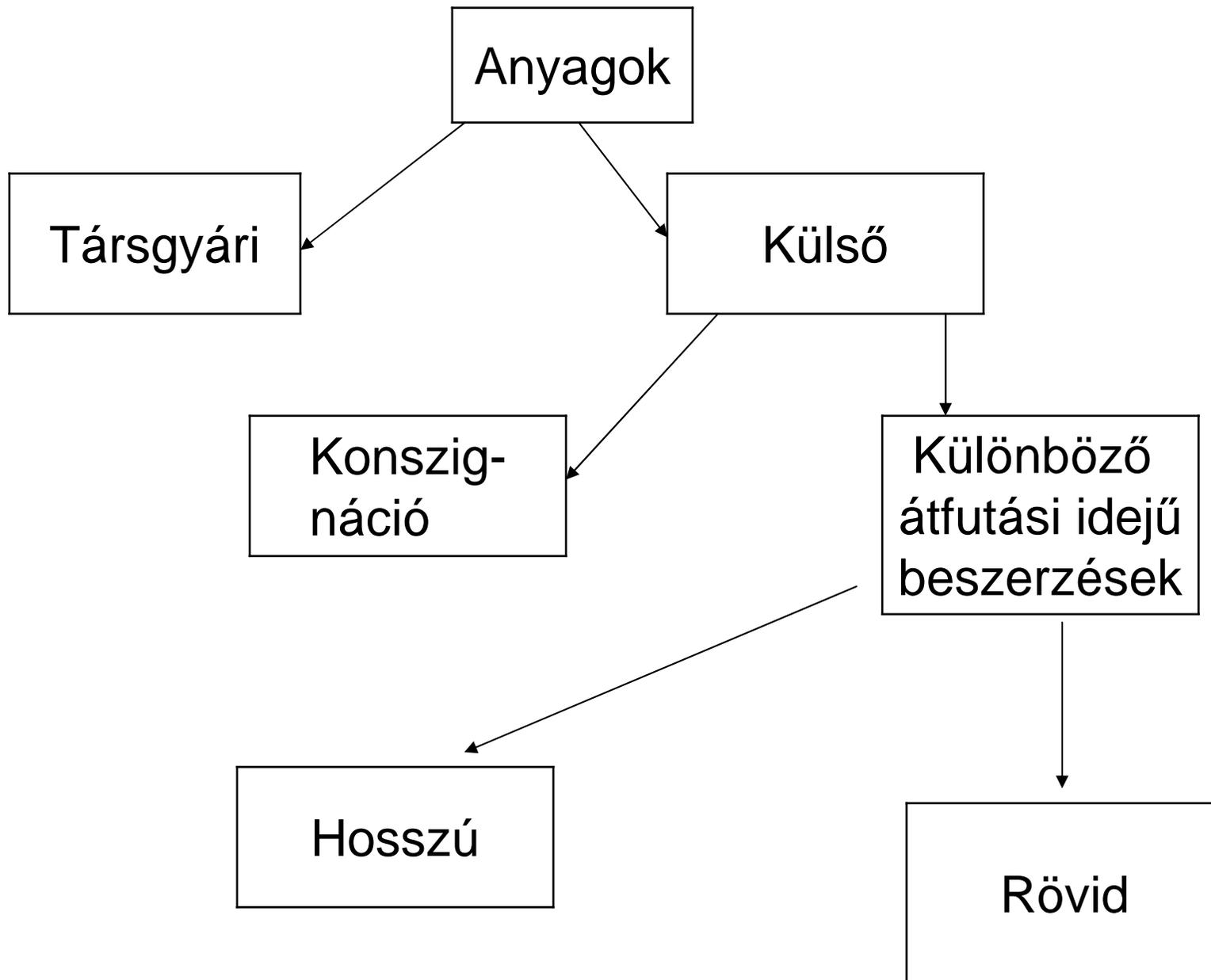
- **Készlet szükséglet összevetése:**
- Anyag típusonként meg kell nézni mely anyagból mennyi a raktárkészlet.
- Meg kell nézni ebből mennyi a biztonsági készlet. Ennek mindig raktáron kell lenni.
- Az összes készletből a biztonsági készlet levonása után maradt készlettel kell számolni.

- **Szállítási ciklusidők rögzítése:**
- Minden beszállítóval tisztázni kell, hogy a megrendelésünktől számítva hány napra tud szállítani.
- Ezeket az anyagrendelésnél figyelembe kell venni.
- A szállítási határidőket folyamatosan karban kell tartani.

Esetleges változásokat át kell vezetni a nyilvántartásokban.

- **Biztonsági készlet meghatározása:**
- Ahhoz, hogy a termelésben valamint az anyagellátásban fellépő zavarokat kiküszöböljük biztonsági készletet kell tartani.
- A biztonsági készlet nagyságát általában a következők határozzák meg.
 - a termelő egység készletelőírása (terv)
 - az alkatrészek átfutási ideje
 - a gyártási ciklusidő
 - a gyártás bonyolultsági foka.

- **Anyagrendelés:**
- A rendelkezésre álló adatok alapján ki lehet számolni az anyagigényt.
- **Anyagigény**=(Gyártandó termék x anyag norma) - (Összes készlet-biztonsági készlet).
- Anyagigényt továbbítani kell a beszállítók felé. Ez történhet levélben, faxon, elektronikus úton.

- ***Anyagok fajtái:***
- Társgyári anyagok: saját cég gyáregysége állítja elő
- Külső anyagok: Lehet belföldi telephelyű termelő egység vagy külföldi telep-helyű termelő egység által gyártott .
- Külső anyagok lehetnek konszignációs anyagok és különböző átfutási idejű anyagok.
- Ezen belül hosszú és rövid átfutási idejű.
- Hosszú átfutási idő 8 hét
- Rövid átfutási idő 4 hét

- Konszignáció: Beszállító készlete ő gazdálkodik vele.
- A készletszint meghatározása a felhasználóval közösen.(gyártási terv, fogyás, előrejelzés alapján)
- Mindenkori készlet egy heti- egy havi mennyiség.
- Számlázás felhasználás szerint !
- Fogyás figyelése
- Ez alapján utántöltés
- **A konszignáció magas ellátási biztonságot ad !**

Készlet

- **Készletezési politika:**
- A készletek csoportosítása:
- Saját termelésű
- Vásárolt
- Alvállalkozói telj.
 - - anyagok
 - - áruk
 - - betétdíjas göngyölegek

- Saját termelésű készletek:
- *Befejezetlen termelés és félkésztermék:* Azok a megmunkálásra váró termékek, amelyeken már egy számottevő munkaműveletet elvégeztek. Része a befejezetlen termelésnek az év végén a szolgáltatások elvégzett, de nem számlázott teljesítménye.
- Félkésztermék: Egy teljes megmunkálási munkafolyamaton keresztülment, készterméknek még nem minősíthető termék.
- Késztermék: Olyan termék, amely értékesíthető, a vonatkozó szabványoknak, minőségi előírásoknak megfelel.